

Täysistunto

Maanantai 17.12.2018 klo 13.00—2.20

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 7 luvun 2 §:n ja työttömyysturvalain 2 a luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 227/2018 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 10/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

1.49 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä ei ole mitään järkeä, sillä tällä lailla ei saavuteta edes hallituksen omien vaikutusarvioiden mukaan tavoitteeksi asetettuja työllisyysvaikutuksia. Tuntuukin, että tämä laki on hallitukselle pelkästään ideologinen arvovaltakysymys. Perääntyä ei ilmeisesti voinut, kun Suomen Yrittäjille tuli luvattua jotakin. Muut tahot, siis Suomen Yrittäjiä lukuun ottamatta, eivät tätä lakiesitystä juuri ole kannattaneet.

Hallitus on ilmeisesti päättänyt soveltaa kokeilukulttuurin periaatteita lainsäädäntötyöhönkin. Kokeilukulttuurihan on sinällään hyvä asia, mutta lakeja ei voi laatia kokeiluina. Tämän lain seurauksena työmarkkinoille syntyy monen vuoden epätietoisuuden aika, kun odotetaan oikeuden ratkaisuja siitä, miten tätä epäselvää lakia käytännössä sovelletaan. Eli tämä laki työllistää lähinnä juristeja.

Esitimme ensimmäisessä käsittelyssä toiseen lakiin pykälämuutoksia, mutta hävisimme äänestyksessä. Mutta koska hallituksen esityskin parantaa nykytilannetta toisessa laissa mainittujen karenssien osalta, niin tässä toisessa käsittelyssä esitämme vain 1. lakiesityksen eli irtisanomissuojan heikentämisen pienissä yrityksissä hylkäämistä. Vastalauseessa 1 oleva hylkäysesitys on SDP:n, vasemmistoliiton, vihreiden ja RKP:n yhteinen.

1.51 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Näen, että hallituksen esitys sisältää voimassa olevaan lakiin verrattuna uuden ongelman. Kun muutettua irtisanomisperustetta aletaan yrityksissä soveltaa, säädökset eivät anna riittävästi tulkintalinjaa, vaan se on haettava tuomioistuimista. Tämä vie aikaa useita vuosia ja johtaa suuriin oikeudenkäyntikuluihin. Tämä rasittaa pitkään sekä työnantajia että työntekijöitä.

Lisäksi katson, että tällainen kehitys vaikuttaa työllisyyteen kielteisesti, sillä oikeudenkäyntiprosessien pelossa ei välttämättä uskalleta rekrytoida uutta työvoimaa. Epätarkka lainsäädäntö siirtää myös lainsäädäntövaltaa tietoisesti eduskunnalta tuomioistuimille, mikä ei ole mielestämme hyväksyttävää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Me perussuomalaiset epäilemme myös irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutuksia. Hallituksen esityksessäkin todetaan, ettei voimassa olevan tutkimustiedon perusteella voida luotettavasti arvioida irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutuksia. Siksi nähdään, että hallituksen tulee ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin, joilla parannetaan pienien yritysten työllistämismahdollisuuksia ilman irtisanomissuojan heikennyksiä, esimerkiksi perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa olevalla kannustavalla yritysveromallin käyttöönottolla.

Edellä olevan perusteella kannatan edustaja Mäkisalo-Ropposen tekemää hylkäysehdotusta, jollainen samanlainen meillä oli perussuomalaisten vastalauseessa 2.

Samalla teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavanlaisesti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla parannetaan pienien yritysten työllistämisedellytyksiä irtisanomissuojaa heikentämättä. Ja samalla kun uudistuksia tehdään, niin hallitus varmistaa, etteivät hallituksen esitykset johda siihen, että pienet työnantajat ja niiden työntekijät joutuvat usean vuoden mittaiseen epävarmaan tilaan sen johdosta, että lakien epämääräisiin säädöksiin joudutaan hakemaan korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuja.”

1.53 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Lehdon tekemää lausumaehdotusta.

Hallituksen tulee mielestämme keskittyä jatkossa sellaisiin toimenpiteisiin, jotka parantavat työllisyyttä heikentämättä kuitenkaan samalla joko työnantajan tai työntekijän asemaa. Edustaja Lehto toi äsken esille esimerkkinä tällaisesta uudistuksesta esittämämme kannustavan yritysveromallin. Lakiuudistusten on myös oltava sellaisia, ettei niistä johtuva oikeustila ole tulkinnallinen ja epävarmuutta aiheuttava, kuten tässä nyt valitettavasti saattaa käydä. Sen näemme jatkossa, mitä käytännössä oikeuskäytäntö osoittaa.

Tässä siis tuli mainittua edustaja Lehdon tekemän täysin perustellun lausumaehdotuksen pääasiallinen sisältö, ja siksi kannatin tätä hyvää lausumaehdotusta.

1.54 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on siis kansanomaisesti irtisanomissuojalaki, joka on surkuhupaisa farssi epävarmuuden lietsomisesta työmarkkinoille. Ehkä vielä kaikkein surullisinta on, että hallitus itsekin on sitä mieltä, että tällä ei ole työllisyysvaikutuksia. Sen jälkeen seuraa kysymys, että miksi tällaista tehdään. No, viesti tuli jostakin muualta, missä tällaista lakia halutaan, koska se tuntuisi kivalta, että voitaisiin irtisanoa ja sitten ehkä ottaa uusia työntekijöitä.

Ensin puhuttiin pienistä yrityksistä, sitten raja oli alta 20 henkilöä. Sen jälkeen se muuttui alta kymmenen hengen yrityksiin. Nyt lakiesitykseen on kirjoitettu, että pienten yritysten koko pitää huomioida oikeuskäytännössä. Näin on tehty, kuulkaa, kymmenet vuodet. Aikaisemminkin on siinä kohtaa, kun on tullut kiistanalaisia tilanteita, huomioitu erilaiset yritysten tilanteet näissä oikeustapauksissa, jotenka kukaan ei vielä kukaan kai tiedä tai suositu myöntämään, miksi tämä laki tehdään — niin kuin Mäkisalo-Ropponen täällä esitti, mitään järkiperustetta ei ole olemassa.

Sen takia olen hyvin iloinen Merja Mäkisalo-Ropposen esityksestä ja kannatan sitä, vaikka en missään tapauksessa haluaisi tällaista lakiesitystä olemassa olevankaan, jolla ei ole mitään vaikutusta yhtään mihinkään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

1.56 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Myös tätä ehdotusta on käsitelty sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, koska se sisältää budjettivaikutuksia ja näitä budjettivaikutuksia tulee etuuksien puolelle siinä, että karenssiaikaa on tarkoitus tämän esityksen osalta lyhentää 90 päivästä 60 päivään. Tämä puoli esitystä on kannatettava. Valiokunnassa oli vahva kannatus sille, että näin voitaisiin tehdä, mutta myös kysymyksiä jäi.

Kysyn teiltä, että kun ihminen niin sanotusti omasta syystään joutuu irtisanotuksi, niin onko erityyppisillä irtisanomisilla — koeajalla, varsinaisessa vakituudessa työsuhteessa tai esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa hän itse lähtee — samanlainen moitittavuus. Tässä tapauksessa hallitus on ratkaissut tämän moitittavuuden niin, että kaikkein moitittavinta karenssiajan pituuden näkökulmasta on näistä kolmesta esimerkistä tilanne, jossa henkilö lähtee itse, sillä heidän karenssiaikansa irtisanoutumisen jälkeen on jatkossakin 90 päivää.

Asia kävi ilmi valiokunnassa, ja meillä oli kyllä tahtotilaa siihen, että tuo aika olisi karenssien osalta lyhentynyt kaikilla 60 päivään, mutta koska tämä 60 päivän karenssiajan vaikutus oli 6,8 miljoonaa euroa, niin valitettavasti paljon isompaan summaan hallituksella ei ollut varaa. Tästä syystä nyt karenssien ajat vaihtelevat siitä syystä riippuen, miksi ihminen on irtisanoutunut tai irtisanottu. Tämä ei ole nykyisen tilanteen mukaista.

Arvoisa puhemies! Sitten henkilökohtaisesti totean, että kun budjettivaikutuksia arvioidaan, niin tietenkin arvioidaan myös sitä, onko tämä 6,8 miljoonaa vaikutukseltaan totta vai epätotta. Tältä osin hallitus ei pysty perustelemaan työllisyyden paranemisella näitä vaikutuksia mutta ei myöskään työllisyyden heikkenemisellä, joten nyt ei tiedetä kumpaan suuntaan tämä lakiehdotus tätä tavoitetta ohjaa.

Tämä esityshän irtisanomissuojan heikkenemisestä tehtiin juuri siksi, että nimenomaan haluttiin pitää huolta siitä, että henkilöt voisivat tulla paremman työllisyyden piiriin, mitä ei tule nyt tapahtumaan. Sellaisia asiantuntijalausuntoja ei ole, että tämä parantaisi millään tavalla työllisyyttä. Irtisanomissuojan heikentäminen kaikkien suomalaisten osalta varsinkin tilanteessa, jossa oikeus loppuviimeksi ratkaisee vuosien rumban jälkeen, miten tätä ristiriitaista pykälää tulkitaan, ei ole hyvä ja kannatettava tavoite, ja sen tavoite työllisyysvaikutusten parantamisesta ei tule sekään pitämään. Siksi tämä esitys pitäisi hylätä ja jättää irtisanomissuojaa heikentämättä.

2.00 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kiuru tässä sanoi, niin tämä lakiesityshän johtaa siihen, että irtisanottujen ja itse itsensä irtisanovien karenssiajat eriytyvät nyt toisistaan. Se on kyllä kovin kummallinen asia, niin kuin edustaja Kiuru tuossa äsken sanoi. Sen takia työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa vastalauseessamme esitimme sitä, että kaikkien karenssit lyhenevät 60 vuorokauteen, koska se olisi semmoinen yhdenvertainen tapa edetä tässä asiassa.

Kaiken kaikkiaan näihin työttömyysturvan karensseihinhan liittyy niin paljon monia ongelmia, että ne pitäisi miettiä ihan uudelleen perinpohjaisesti. Tämmöinen monimutkainen ja osin harkinnanvaraisuuteen perustuva sanktiojärjestelmä lisää nimittäin toimeentuloasiakkuuksia, vaikeuttaa ennakointia ja myöskin vähentää luottamusta viranomaisiin. Karenssijärjestelmän tavoitteenahan on ohjata ihmisiä työllistymään, mutta kyllä käytännössä taitaa käydä niin, että monelle vaikutus on pikemminkin päinvastainen.

2.01 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! On todettava, että tämä esitys jouduttiin eduskunnassa käsittelemään hyvin nopeasti budjettilakina siksi, että siihen ilmaantui näitä budjettivaikutuksia, kun tähän varsinaiseen irtisanomissuojaa koskevaan lainsäädäntöön yh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

distettiin sellaisia vaikutuksia, jotka lähtevät siitä, että ensi vuoden budjettiin tulee sitten lisää menoja. Näinhän ei irtisanomissuojaa koskevassa lainsäädännössä alun perin ollut, mutta koska sitten hallituksen piirissä tämä poliittinen sopimus tehtiin ja tältä osin tätä esitystä tarjoihtiin ikään kuin parempana esityksenä, niin sehän johtaa nyt siihen, että käytännössä karenssiajan lyheneminen eroaa sen mukaan, minkä vuoksi ihminen on irtisanottu tai onko hän itse lähtenyt, ja se on minusta kyllä aika erikoinen tilanne. Joten jos karenssiajan lyhentämisellä irtisanomissuojan heikentämistä perusteltaisiin, se pitäisi tehdä tietenkin niin, että karenssiaika sitten lyhenee kaikilta. Mutta tähän budjettivaikutukseen hallitus ei ollut varautunut, joten siltä osin ehdotusta ei korjata. Annoimme myös tämänsisältöisen lausunnon valiokunnasta, ja se sisältää useita eriäviä näkökulmia.

Mitä tulee tähän itse esitykseen irtisanomissuojan heikentämisestä, ongelma tulee olemaan jatkossa sen taloudelliset vaikutukset, koska karenssia pukkaa. Tuleeko sitä karenssia siksi, että työllisyysvaikutuksia ei synny vaan lisää ihmisiä jää työttömäksi, jolloin budjettivaikutukset myös karenssiajan osalta etuusmenoissa kasvavat, vai käykö päinvastoin — sitä ei osaa kukaan tässä vaiheessa sanoa. Siksi koen, että kun ehdotuksessa ei osata kuitenkaan tarkkaan edes sellaisella tarkkuudella kertoa, ketkä kaikki ovat tämän piirissä vai ovatko kaikki, niin silloin olemme vaikeassa tilanteessa. Nyt näyttäisi siltä, että tuo pykälä tulee tulkituksi niin, että se sisältää tosiasiaa kaikkien suomalaisten irtisanomissuojaan heikennystä. Miten se tullaan toteuttamaan, sen ratkaisevat tuomioistuimet seuraavina vuosina. Siltä osin on surullista, että tämä tehtiin työllisyysvaikutusten nimissä, mutta valiokunnan käsittelyn kuluessa sellaista suoraviivaista asiantuntijatietoa ei ole vieläkaan käytettävissä, eikä hallitukseen sitä omassa esityksessään eikä sen perusteluissa eikä myöskään valiokunnalle annetussa launnossa TEMiltä pysty perustelemaan, ja siltä osin mielestäni tämä esitys pitäisi hylätä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.